
KRÓNIKA

KÉSZÜL A JUGOSZLÁV IRODALMI LEXIKON MÁSODIK KIADÁSA. A budapesti Akadémia Kiadó gondozásában megjelenő Világirodalmi Lexikon számára készült jugoszláv anyagból 1971-ben a Matica srpska jugoszláv irodalmi lexikont jelentetett meg. A könyv iránt akkora volt az érdeklődés, hogy példányszáma igen gyorsan elkelt, és így a Matica munkatársai már a lexikon második bővített kiadásának megjelentetésén dolgoznak. A nyomdát jövőre elhagyó könyvben mintegy 2500 jugoszláv író és majd 500 fogalom kap helyet. Az első kiadáshoz képest a most készülő kiadvány jóval terjedelmesebb lesz. A terjedelem bővítése teszi lehetővé, hogy több teret szenteljenek a jugoszláviai nemzetiségi irodalmak bemutatására is. Összehasonlításképpen: az első kiadásban 30 jugoszláviai magyar író szerepelt, a most készülőben pedig nyolcvan képviselik ezt az irodalmat. Hasonlóak az arányok más nemzetiségi irodalmak képviselőinek számbeli bemutatásánál is.

Az első kötetet pontatlanságai miatt számos jogos bírálat érte, ezért az újabb kiadás igyekszik az időközben felfedett hibákat helyreigazítani, és átírják a görögkeleti naptár szerinti dátumokat is.

Az újabb kiadás érdekessége, hogy irodalmi atlaszt is tartalmaz majd. Az atlasz gyors áttekintést nyújt legjelentősebb íróink születési helyéről és arról,

ki hol alkotott vagy írta legjelentősebb műveit.

MAGYAR—JUGOSZLÁV KULTURÁLIS KAPCSOLATOK. A budapesti Magyar Rádió és az Újvidéki Rádió irodalmi osztályainak közös vállalkozásaként a Szeged környéki Deszk közösségben Jovan Popović-, Újvidéken pedig Ady-estet rendeztek, Jovan Popović születésének 70., illetve Ady Endre születésének közelgő 100. évfordulója alkalmából. A deszki rendezvényen Vujićsics D. Sztoján, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének tudományos munkatársa és Herceg János író, az Újvidéki Rádió szerkesztője méltatta Popović gazdag irodalmi és forradalmi munkásságát, majd budapesti és újvidéki színészek magyar és szerbhorvát nyelven szólaltatták meg az író műveit. Az újvidéki Ady-esten bevezetőt magyar részről Juhász Ferenc költő, a budapesti *Új Írás* főszerkesztője, jugoszláv részről pedig Vasilije Kalezić irodalomtörténész, az újvidéki Szerb Nemzeti Színház drámaigazgatója mondott, s ugyancsak budapesti és újvidéki színészek tolmácsolták a verseket eredetiben és szerbhorvátul Krleža, Danilo Kiš és Todor Manojlović fordításában.

Nemrégiben megalakult a jugoszláv—magyar történelmi társaság. A társaság

létrejöttére azután került sor, hogy a jugoszláv országos történelmi társaság végrehajtó bizottsága elfogadta a vajdasági alosztály javaslatát, miszerint az évek óta sikeres együttműködés még szorosabbá tétele érdekében meg kell alakítani a jugoszláv—magyar történelmi társaságot. A létrehozott vegyes bizottság elnöke dr. Mirnics József, az újvidéki egyetem bölcsészkarának rendes tanára.

IVO ANDRIĆ MŰVEINEK ED-DIGI LEGTELJESEBB KIADÁSA. A belgrádi Prosveta, a szarajevói Svjetlost, a ljubljanoi Državna založba, a zágrábi Mladost, a szkopjei Mislakönyvkiadók társított erőfeszítésének köszönhetően, az őszi belgrádi nemzetközi könyvvásárra megjelenik Nobel-díjas írónk, Ivo Andrić műveinek 16 kötetből álló sorozata. A nagyszerű vállalkozás eredményeként az olvasóknak alkalmuk lesz kézbe venni olyan Andrić-műveket is, amelyek eddig nem jelentek meg nyomtatásban. Ivo Andrić alkotásainak e gyűjteményes kiadását életművének legjobb ismerői, Petar Džadžić, Muharem Pervić, Vera Stojčić és Radovan Vučković rendezik sajtó alá. A sorozat a következő műveket tartalmazza: *Híd a Drinán, Vihar a völgy felett, Kisasszony, Elátkozott udvar* (regények), *Békétlen év, Szomszúság, Jelena, az asszony, aki nincs, Jelek, Gyermekék* (elbeszélések), *Utak, Arcok, Tájak* (útleírások, vázlatok), *Ex Ponto, Nyugalanságok, Líra* (lírai és prózaversek). Két kötet Andrić esszéit, kritikáit és cikkeit közli, míg bölcseleti prózáját a *Jelek az út mellett* c. kötet gyűjti össze.

THOMKA BEÁTA KAPTA A SINKÓ-DÍJAT. A Híd-díj odaítélésével majdnem egyidőben osztották ki az idei Sinkó-díjat. A Sinkó-alapítvány díját Thomka Beáta, az újvidéki egyetem

bölcsészkarának tanársegéde folyóiratunk, az *Új Symposion* és a *Magyar Szó* kritikái mellékletének munkatársa kapta.

— A díjazott az elmúlt évtized során kritikai munkásságában tematikai sokoldalúságról, alapos elméleti készütségről, elmélyült elemzőkészségről, kivételes arányérzékről és szenzibilitásról tett bizonyosságot mind irodalmi, mind képzőművészeti vonatkozású műveiben, melyek nem pusztán sajátos színfoltjai, de kiemelkedő értékei is immár esztétikai gondolkodásunknak — indokolja döntését a bizottság.

HÁROM ÉV MÉRLEGE. Három évvel ezelőtt indult az *Oktatás és nevelés* c. folyóirat, a Jugoszláviában magyar nyelven oktató pedagógusok szaklapja. Dr. Tóth Lajos az elmúlt időszak eredményeiről számol be a *Magyar Szó* olvasóinak. Cikkéből idézünk:

— Három évvel ezelőtt még az előkészítő fázis göröngyös útjait tapostuk. Nem volt semmink, csak az elhatározásunk, az akaratumk volt szilárd, hogy ezt a folyóiratot létrehozzuk, mert iskoláinknak, pedagógusainknak — iskolarendszerünk és oktató-nevelő munkánk mélyreható átalakulásának időszakában — szükségünk van egy magyar nyelven megjelenő pedagógiai folyóiraatra is. Elsősorban olyan kérdésekkel kell foglalkoznia — szögeztük le akkor —, amelyeket más folyóiratokban egyáltalán nem taglalnak, vagy amelyekkel alig foglalkoznak a magyar nyelv anyanyelv-kénti és nem anyanyelv-kénti tanításának és ápolásának kérdéseivel, a nemzeti műveltség egyéb alkotó elemét felölelő oktatási-nevelési területekkel... a környezet nyelvének oktatásával stb.

— Ez a folyóirat *nemcsak vajdasági jellegű*, hiszen a *horvátországi* magyar tanítási nyelvű tagozatok pedagógusai között is szép számú előfizetőnk van,

és a Horvát Szocialista Köztársaság megfelelő pénzelési szerve az előző évtől kezdve anyagi támogatást is biztosít számunkra, de még mindig — a magyar nyelvű oktatás szempontjából — nem tarthatjuk jugoszláviai jellegűnek. Ugyanis a *Szlovén Szocialista Köztársaság (a Murán-túl)* magyarul tanító pedagógusaival még nem tudtuk felvenni a kapcsolatot.

— Az előfizetők száma az egyetemi hallgatókkal együtt meghaladja az ezerszázat, ezenkívül a Forum üzleteiben is eladnak még 30—40 példányt. Ezzel is viszonylag elégedettek lehetünk, de itt már fehér foltok is jelentkeznek: egyes iskolákban és vidékeken alig van előfizetőnk, és ha nem is sokan, de bizonyos számú pedagógus töröltette magát az előfizetők névsorából.

— Iskolareformunk annyira kérdést vet fel, s az ilyen folyamatokban elkerülhetetlen a melléfogás, az egyoldalúság, a forma túltengése a tartalomnak és a lényegnek a kárára. Miért nem lehet ezt mint problémát felvetni és mi gátol bennünket tapasztalataink cseréjében, a vitában? Kétségtávol többet kellene írni a pedagógus munkájáról, gyakori nehézségeiről, dilemmáiról, az iskola életéről és munkájáról, közoktatásunk időszzerű kérdéseiről. Csak mindehhez szerzőt kell találni. Ezt inkább mint nehézséget említem, és szeretném, ha ösztönzőleg, bátorítólag hatna.

RÉGÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK. Március második felében régészeti kiállításokat rendeztek a topolyai községben, Moravicán és Bácsotpolyán. A kiállított leletek a község területén végzett rendszeres és leletmentő ásások során kerültek felszínre. Tudományos szempontból minden bizonnyal a Topolya közelében fekvő Bánkert lelőhely (a Méhészek völgyében) befejezés előtt álló régészeti feltáráásának anyaga érdemel megkülönböztetett figyelmet. A lelőhelyről már az ötvenes években tudó-

mást szereztek a szabadkai Városi Múzeum szakemberei, de a feltárást csak 1973-ban kezdhették meg, amikor a községi képviselő-testület jelentős anyagi eszközöket hagyott jóvá a munkálatok megkezdésére. Az 1973-as ásatási idény így is leletmentéssel kezdődött, mivel a Bánkertben időközben felépült ipari vágóhíd építkezési munkálatai során számos sírt megbolygattak. 1973-tól 1975-ig három ásatási idényben folyt a föltárás, s ha az idén sikerül a munkát befejezni, tartományunk múltjának mozgalmas századaiból rendelkezünk majd fontos leletekkel. A bánkerti lelőhely tulajdonképpen szarmata—avar temető, amelyet a szarmata etnikum a II—III. század folyamán, az avarság pedig a VI—VII. század folyamán használt. A feltárási munkálatok során több mint kétszáz sírt találtak, de a sírok száma minden bizonnyal meghaladta a háromezretet is. Nagyobb számú sír feltárása azonban már nem remélhető, mivel a vágóhíd építése során sok megsemmisült, s soknak a feltárása lehetetlenné vált az épületek miatt. A sírok java részét még a népvándorlás korában kirabolták, de az előkerült leletek így is értékesek régészeti szempontból. Előkerült többek között számos teljes avar íj csontveret- anyaga; faragott és művészien díszített tegezborító csontlap; faragott csont tűtartó; bronz övveret; orsókorong és vaskés. Az ékszerleletek legértékesebb darabjai a bronztükrök, aranygyűrűk és egy bizánci arany fülönfüggő. Az egész anyag, valamint az ásatás folyamatának tudományos földolgozása folyamatban van; Szekeres László ásatásvezető régész, a szabadkai Városi Múzeum régészeti osztályának vezetője és Ritz Péter régész dolgozik rajta. A moravicai és topolyai kiállítások keretében Szekeres László vetítettképes előadásokat tartott, amelyeken a lelőhelyek történetét, a feltárási folyamatát és a leletek tudományos vonatkozásait ismertette.